

Sak: Reindrifstfaglige vurderinger

Vår dato:

Vår ref.:

Til:

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kopi til:

Reindrifstfaglige vurderinger knyttet til søknader om erstatning for rein drept av fredet rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde - driftsåret 2022/2023

Det vises til søknader fra siidaandeler i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde om erstatning for rein drept av fredet rovvilt. Statsforvalterens reindrifstfaglige avdeling vil i tilknytning til erstatningsøknader bidra med reindrifstfaglige vurderinger, jf. erstatningsforskriften § 13 c. På bakgrunn av en henvendelse fra et reinbeitedistrikt om å bidra med opplysninger til reindrifstfaglige vurderinger, ble det sendt ut felles epost til ledere av alle reinbeitedistrikter og reinlag i begynnelsen av mai. I eposten ba vi om at relevante opplysninger om driftsmessige forhold i løpet av reindrifståret, beitemønster, rovviltobservasjoner/-aktivitet, beiteforhold/klimatiske forhold, samlinger/slakt etc. kunne oversendes oss, så skulle vi inkludere de i vurderingen vår. Så langt har vi ikke mottatt noen tilbakemeldinger på denne eposten.

Godkjenning av Melding om reindrift

Alle siidaandelene (30) i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde har levert og fått godkjent Melding om reindrift. Likeledes har alle siidaandelene søkt om og er berettiget tilskudd i henhold til reindrifstavtalens bestemmelser.

Reindrift i samsvar med reindrifstloven

Reindriften i alle siidaandelene i reinbeiteområdet drives iht. reindrifstlovens bestemmelser. Det er utarbeidet og godkjent bruksregler jf. reindrifstloven § 58 for alle reinbeitedistriktene i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde. Det er ikke registrert eller behandlet brudd på bruksregler i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde i driftsåret 2022/2023. Reindrifststyret har fastsatt høyeste reintall iht. reindrifstloven § 60 for alle reinbeitedistriktene, og alle distrikt i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er innenfor øvre reintall i driftsåret 2022/2023.

Temperatur og nedbør gjennom driftsåret 2022-2023

Nedenfor følger en oppsummering av klima i driftsåret 2022-2023 (Værkilder: met.no, seNorge.no). Oversikten nedenfor er i hovedsak et gjennomsnitt for hele reinbeiteområdet vårt samlet, og blir nødvendigvis noe generell.

Vintersesongen 21/22 kan klassifiseres som normal i Trøndelag hva angår temperatur, men våt/svært våt hva angår nedbør. Dette gjelder spesielt i sørlige deler av Trøndelag og grensa mot Innlandet. Lite snø før nyåret, noe som medførte driftsmessige utfordringer og endring av slaktetidspunkt for enkelte. Noen opplevde krevende forhold på nyåret, med lite snø og vanskelige driftsforhold, samt en del ising. Var til dels vanskelig å holde reinen på vinterbeite grunnet mildvær og sterk vind. Bedret seg noe etter snøfall, særlig driftsmessig.

Våren 2022 var jevnt over «normal» i det meste av Sør-Norge, og «varm» i det meste av Nord-Norge. Størst avvik fra normalen var det lengst nord. I det meste av det østafjellske var vårsesongen «Ekstremt tørr». På Vestlandet var den stort sett «Tørr» eller «Svært tørr». Det var en mild mars måned, med lite nedbør. April ble noe kaldere, men også denne måneden var det lite nedbør, og det ble til dels svært tørt enkelte steder østafjells. Mai ble enda en svært tørr vårmåned i store deler av Østlandet og sør i Trøndelag, dog ikke like tørr som april. I Trøndelag og i Nord-Norge var våren for det meste «Våt» eller «Svært våt». Driftsmessig var det greie forhold over det hele, med lite nedbør under kalvingstiden.

Sommeren 2022 var preget av relativt tørt vær i store deler av Sørlandet og Østlandet, men kraftig regn ga lokalt mye nedbør også i enkelte deler av Innlandet. I nordre deler av Trøndelag og videre nordover karakteriseres sommeren som svært våt, og til dels ekstremt våt. Nordre deler av Trøndelag var også preget av relativt lave temperaturer.

Høsten 2022 startet med milde temperaturer, med til dels mye nedbør, særlig i indre strøk i Trøndelag. På Østlandet var nedbørsmengden betydelig mindre. November 2022 var preget av lite nedbør jevnt over, mens desember var kald, til dels svært kalv nord på Østlandet og i indre strøk av Trøndelag.

Vinteren 2022/2023 var jevnt over mild, selv om det kom en kuldeperiode i mars. Januar var litt over normalen i nordre deler av Trøndelag, mer mot normalen i resten av reinbeiteområdet. I det meste av landet var februar «Varm» eller «Svært varm». Nedbør som normalt i februar. Mars derimot, var en svært kald måned i store deler av landet, med til dels mye nedbør i enkelte områder av Innlandet. Våren 2023 var litt kaldere enn normalen for hele landet, men en nedbørsmengde som var litt høyere enn normalt. Flere steder på Østlandet var det «svært våt» og «ekstremt våt», på tross av en tørr mai. Nedbøren denne våren kom hovedsakelig i mars/april.

Kalvetilgangen våren 2022

Slaktevektene for kalv (og simler) på høsten gir normalt en god indikasjon på beiteforholdene foregående sommer og høst og dermed også på reinens kondisjon ved inngangen til en ny vintersesong. Kalveprosenten i tabellen nedenfor er beregnet ut fra opplysninger om kalvetilgang og reintall i vårflokk, gitt i melding om reindrif for driftsåret 2021/22. Tallene er foreløpige.

	Kalver født våren 2022	Kalver merket	Merke%	Simler i vårflokk	Kalve%
UW 3 - Svahken	2104	1821	87	2248	94
UX 2 - Gåebrien	3781	3240	86	3954	96
UZ 1 - Saanti	3104	2825	91	3253	95
ØG Trollheimen	1212	930	77	1285	94
Sør-Trøndelag/Hedmark	10201	8816	86	10740	95

Tabell 1: Kalvetilgang våren 2022, hentet fra melding om reindrif. Kalveprosent er antall kalv i prosent av voksne simler (over 2 år). Simler i vårflokk er korrigert tall pr 1.4.2022.

Kalvetilgangen ut fra "Norgesmodellen".

Miljødirektoratet har bedt fylkesmennene om å bruke Norgesmodellen for beregning av kalvetilgang. Slaktevektene for kalv høsten før legges til grunn for vurderingen av antall levedyktige kalver året etter i Norgesmodellen. Utrekningsformelen i Norgesmodellen med gjennomsnittlig

slaktevekt for kalv i ST/H reinbeiteområde som helhet høsten 2021/22 (fra ressursregnskapet 20,4 kg), er som følger:

Slaktevekt kalv	skjæringspunkt	stigningstall	logit(drektighet)	Andel drektige	Prosent drektige	6 % dødelighet	Andel med levedyktig kalv
20,4	-2,36	0,24	2,54	0,927	92,7	6,0	87,1

På distriktsnivå gir bruk av Norgesmodellen følgende tabell:

	Simler i vårflokk	Slaktevekt kalv	Norgesmodellen	Levedyktige kalver født våren 2021
	våren 2022	2021/22		
UW 3 - Svahken	2248	20,0	92,0	1944
UX 2 - Gåebrien	3954	20,5	92,8	3450
UZ 1 - Saanti	3253	19,0	90,0	2753
ØG Trollheimen	1285	24,2	96,9	1171
Sør-Trøndelag/Hedmark	10740	20,4		9355

Tabell 2: Kalvetilgang våren 2022 ved bruk av Norgesmodellen. Simler i vårflokk er korrigert tall pr. 1.4.2022.

Samlet for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde vil bruk av Norgesmodellen medføre at estimatet på antall levedyktige kalver som ble født våren 2022 er 884 færre enn det reineierne anslår i sine meldinger.

	Kalver født (MOR)	Levedyktige kalver	
		Norgesmodellen	Differanse
UW 3 - Svahken	2104	1944	160
UX 2 - Gåebrien	3781	3450	331
UZ 1 - Saanti	3104	2752	352
ØG Trollheimen	1212	1171	41
Sør-Trøndelag/Hedmark	10201	9317	884

Tabell 3. Differansen for fødte kalver våren 2022 mellom melding om reindrift og Norgesmodellen for reinbeitedistriktene i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde.

Noe av differansen mellom tallene fra melding om reindrift og Norgesmodellen kan forklares med at reineierne i sine tall i liten grad tar inn naturlig kalvedødelighet under og like etter kalving, mens Norgesmodellen opererer med et gjennomsnittlig tap på 6 % i denne perioden. Det er med andre ord forskjell på begrepene *kalver født* i melding om reindrift og *levedyktige kalver født* i Norgesmodellen. For bakgrunnsinformasjon om Norgesmodellen, se NINA Rapport 1248 (2016).

Vurdering av andre tapsfaktorer

Det antallet rein reinerne mener er dokumentert eller antatt døde av andre årsaker enn rovdyr går fram av Melding om reindrift. Samlet for reinbeiteområdet utgjør dette 308 rein siste driftsår. Tabellen nedenfor viser fordelingen på skadetyper, kjente og ukjente og mellom distriktene.

	Annet tap (ikke fredet rovvilt), fordelt på skadetyper					
	Trafikk	Sykdom	Ulykke	Annet	Ukjent	Sum
UW 3 - Svahken	5	0	3	5	86	99
UX 2 - Gåebrien	17	1	4	6	53	81
UZ 1 - Saanti	11	3	0	11	67	92
ØG Trollheimen	0	0	3	11	22	36
Sør-Trøndelag/Hedmark	33	4	10	33	228	308

Tabell 4: Andre tapsårsaker enn fredet rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark rbo. i driftsåret 2022/23, fordelt på skadetyper og distrikt. Årsakskategoriene er likelydende med kategoriene i melding om reindrift (Kilde: Melding om reindrift)

I forhold til vurderingen av erstatning for rein tapt til rovvilt, må en ta i betraktning oppført ukjent tap under «annet». Sijteandelene har litt varierende praksis for hvordan de estimerer/vurderer denne delen av totaltapet. Det er i liten grad beskrevet i melding om reindrift hva dette ukjente/annet tapet er.

Slaktestruktur og slaktetidspunkt.

Tabellene nedenfor viser antallet rein slaktet i driftsåret 2022/2023, og prosentvis fordeling av slaktedyrene som er levert til slakteri (tallene er foreløpige):

Distriktsnr./-navn 2021-2022	Rein slaktet totalt, fordelt på okser, simler og kalv			Sum slaktet		
	Okser	Simler	Kalv	2022/23	2021/22	2020/21
UW 3 - Svahken	165	219	1190	1574 (112)	1914	1115
UX 2 - Gåebrien	431	246	2102	2779 (7)	3062	2459
UZ 1 - Saanti	146	292	1886	2324(5)	2348	2256
ØG - Trollheimen	88	69	713	870 (0)	877	701
Sør-Trøndelag/Hedmark	830	826	5891	7547	8201	6531

Tabell 5: Antall rein slaktet driftsåret 22/23, både på slakteri og privat slakt. Totaltall sammenlignet med foregående driftsår. Umerka rein slaktet står i parentes på totalt driftsår 22/23.

Det er i driftsåret 2022/23 slaktet 7547 rein i siidaandelene i Sør-Trøndelag/Hedmark (foreløpige tall). Dette er en nedgang på 654 rein fra forrige driftsår, jf. tabell 5 ovenfor. Det er liten endring i slaktestruktur mellom de siste driftsårene, og som tidligere driftsår er det meste av reinen slaktet ved slakteri. Resterende slakt er i hovedsak privat slakt til eget bruk, samt noe privat videresalg (jf. animaliehygieneforskriften).

Distriktsnr./-navn 2021-2022	Slaktestruktur - andel (%) av:			Sum slaktet	
	Okser	Simler	Kalv	2021/22	2020/21
UW 3 - Svahken	9 (8)	21 (15)	70 (77)	1914	1115
UX 2 - Gåebrien	12 (14)	15 (13)	72 (74)	3062	2459
UZ 1 - Saanti	8 (10)	16 (17)	75 (73)	2348	2256
ØG - Trollheimen	12 (14)	7 (10)	81 (76)	877	701
Sør-Trøndelag/Hedmark	10 (12)	16 (14)	74 (74)	8201	6531

Tabell 6: Slaktestruktur driftsåret 2021/22, andel okse, simle og kalv i slakteuttaket. All slakt, også privat. Slaktestruktur for forrige driftsår står i parentes.

Slaktetidspunktene er sterkt avhengig av værforholdene, og dette vil alltid påvirke når slakt kan gjennomføres. Alle distriktene, foruten Svahken sijte, gjennomførte slakt før brunst. Svahken sijte slaktet omtrent halvparten av slakteuttaket sitt i desember 22, og resten etter nyttår. Gåebrien sijte slaktet det meste før jul 2022, og relativt mye før 1. november (37 %). 30 % av det totale slakteuttaket deres ble gjort etter nyttår. Saanti sijte gjennomførte det meste av slakten sin i 2022, og over 60 % ble slaktet før 1. november 2022. I underkant av 30 % ble slaktet etter nyttår. Trollheimen sijte slaktet det meste før jul 2022, i overkant av 30 % ble slaktet etter nyttår. De slaktet i liten grad før 1. november 2022, kun 1 % ble slaktet da.